

CIRKUSZI AKROBATIKA

Alaputatási és szakmódszertani periodika

Komédiások voltunk![\[1\]](#)

Ahogy a „szakmában” mondani szokták – komédiások voltunk! Igen, a szó kimondott értelmében! Jártuk a vidéket, falvakat, tanyákat. A nyári időszakban arénával, cirkusszal, lófogatú lakókocsikkal, télen termekben, kocsmákban, pajtákban, vagy ahol hely és lehetőség adódott, ott megjelentünk – előadást tartottunk.

A reklámozás, illetve a „hírverés” a tradicionális utcai parádé volt, kocszi tetején, trombita, dob, kikiáltás. A műsor általában családi jellegű volt, szintén a tradícióknak megfelelően, papa, mama, gyerekek, rokonok, esetleg egy másik komédiás család.

Ha jó idők jártak és jókor érkeztünk a falvakba, községekbe, ipari telepekre és a műsor is tetszett, akkor tudtunk egy kis pénzt keresni, amit azonnal befektettünk a felszerelés javításába, modernizálásába, állatok vásárlásába és a műsorhoz szükséges kellékekbe.

A téli időszakban keserves küzdelem folyt megélhetési költségeink fedezéséért, hogy ne kelljen felélni a nyáron keresett és megtakarított összegeket. A család nagy volt és az állatok kiteleltetése igen nagy problémát jelentett a hosszú téli hónapok miatt. Ilyenkor sok esetben nemcsak pénzért árultuk a jegyeket, hanem élelmiszerért, takarmányért, istálló-helyért. Az előadások után bált rendeztünk, ahol a családi zenekar játszott és a közönség táncolt csekély belépődíj fejében.

Gyermekeink az állandó utazás, vándorlás során nap-nap után más és más iskolába jártak, hogy a legszükségesebb tanulmányaikat elvégezhessek, emellett már 8-10 éves korukban szerepeltek a műsorban önálló és csoportos számokkal, de még a háztartásban, az állatok gondozásában és nem kevésbé a cirkusz körüli munkákban is segítettek, mert csak az egész család teljes összefogása mellett lehetett a megélhetést biztosítani.

Évekig tartó turnézás során a fővárosba csak hivatalos ügyek elintézése miatt jutottunk el.

Így ért bennünket az 1950-es év őszén az államosítás. Egy kis faluban állott a cirkuszunk, amikor megjelent az Artista Szakszervezet kiküldötte és közölte, hogy személyes holmijainkon kívül a cirkuszhoz tartozó összes felszerelési tárgyakat birtokba veszi az állam.

Nem ellenkeztünk! Nagyon megrendülve állottunk ott – kisemmizve és nagy kétségbeesés vett rajtunk erőt! Most mi lesz velünk? Miből fogunk megélni? Mihez kezdünk? Hiszen semmi máshoz nem értünk, csak a „komédiához”.

Felszállítottak bennünket az állam költségén Budapestre és ott megtudtuk, hogy artistaszámainkat be kell mutatni és amennyiben azok megfelelőek, a Vidéki Népszórakoztató Vállalat (az államosított cirkuszok akkor központi szerve) szerződtet bennünket az elkövetkező nyári szezonra valamelyik utazócirkuszhoz.

Lakókocsijainkkal beállítottunk a telep közelében lévő grundokra és kétségbeesetten láttunk hozzá, hogy felkészüljünk az elkövetkező szezonra.

Ez a lehetőség serkentette a felkészülést, de távolról sem oldotta meg az egész család megélhetésének problémáját, mert a családon belül nem volt minden személynek megfelelő száma ahhoz,

hogyan az állami vállalat szerződtesse.

Így hát nehéz megélhetési körülmények közé kerültünk az államosítás miatt. Most már meg merjük mondani, hogy egyáltalán nem értettük, miért volt erre szükség? Miért vették el tőlünk hosszú évek kemény munkájának gyümölcsét?! Hallottunk arról, hogy nem is a szegényes felszerelés köztulajdonba vétele, hanem a cirkuszművészet központi irányítása érdekében történt az egész. Ezt sem értettük! Csak azt tudtuk, hogy nekünk, akik hívei voltunk a rendszernek, akik saját magunk erejéből sok küszködés mellett tartottuk el magunkat, elvették az egyetlen megélhetési lehetőségünket, amely a család minden tagjának a létfenntartását biztosította. Nem tehattunk egyebet, igyekeztünk beleilleszkedni új életünk formáiba. A Vidéki Népszórakoztató vállalat szerződtette családjunk egynéhány tagját és új életünk kezdetét vette.

Nem vitás, hogy mint a VNV artistáinak, életünk könnyebbé és művészekhez méltóbbá vált az elmúlttal szemben. Állandó budapesti lakosok lettünk, gyermekeink állandó jelleggel egy és ugyanazon iskolába jártak, tanulmányaikat ott fejezhatték be, ahol elkezdték, sőt felsőbb iskolába is léphettek. A szakszervezeti tagságnak egy és azonos jogokat biztosítottak, bár fel-felmerül a „komédiás és galléros” artisták helytelen megkülönböztetése, de már az is a múlté.

Igyekeztünk számainkat fejleszteni. A cirkuszoknál hamar elismertté vált, hogy a műszaki dolgokban (építés, bontás, vontatás, vagonírozás) sok gyakorlattal rendelkezünk, amit igénybe is vettek eleinte társadalmi munkában, majd másodállásként.

Múltak az évek, gyermekeink iskolázottak lettek, bekerültek az Állami Artistaképző Iskolába, ahonnan érettségi után kerültek a pályára, mint művelt, tanul, diplomás artisták. S amikor 1954-ben havi fix fizetéssel állami státuszba kerültünk, helyzetünk rendezetté vált. Megindultak a külföldi turnék és szorgos takarékoskodás mellett kézzelfogható közelségbe került első és legnagyobb vágyunk az, hogy az átkos és egészségtelen lakókocsikból kikerülve lakást tudhassunk magunknak teremteni. A saját komfortos lakás „komédiás” mivoltunk utolsó állomását jelentette.

A huzamosabb külföldi vendégszereplés, amelyet a vállalat biztosított számunkra, megteremtette, hogy ma már családjunk autóval és utánfutó campinggel rendelkezik. Visszapillantva az elmúlt 25 évre, családjunk elmondhatja, hogy sok nélkülözés elesettség után „komédiás” mivoltunkból elismert artistaművészekké fejlődöttünk és rendezett, kulturált körülmények között élünk.

Nagy utat tettünk meg egyéni felemelkedésünk tekintetében! És ha 20 évvel ezelőtt nagyon fájt és húsunkba mart, hogy „kényszerítettek” bennünket a „komédiás” élet abbahagyására, ma már magunk és gyermekeink nevében csak hálával tartozunk ezért az „intézkedésért”, amely belőlünk, a falu posványába süllyedt „komédiásokból” világviszonylatban elismert, sőt kitüntetett artistaművészeket kovácsolt.

---

[1] *A PORONDON... a magyar artistaművészet 25 éve* A Magyar Cirkusz és Varieté Igazgatósága, Párt és Szakszervezete kiadványa (1969. novemberében meghirdetett pályázatára érkezett pályaművekből) 9-11. o.

megjelenik minden negyedévben